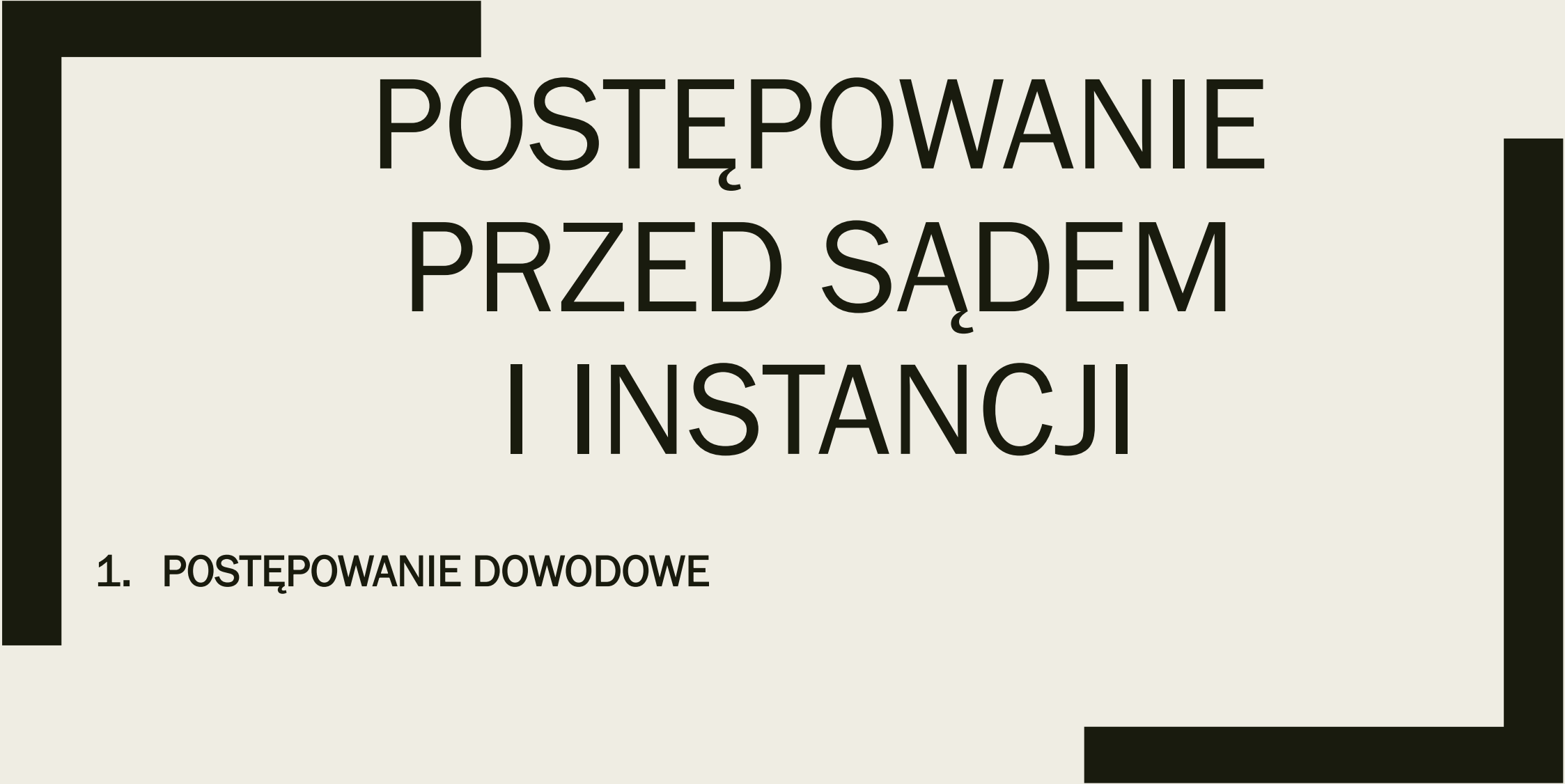


A thick black L-shaped frame is positioned on the left and bottom edges of the slide, framing the content.

POSTĘPOWANIE PRZED SĄDEM I INSTANCJI

1. POSTĘPOWANIE DOWODOWE

POSTĘPOWANIE DOWODOWE UREGULOWANE W KODEKSIE POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

DZIAŁ III. DOWODY.

ROZDZIAŁ 1. PRZEDMIOT I OCENA DOWODÓW.

- ART. 227- 234 KPC

ROZDZIAŁ 2. POSTĘPOWANIE DOWODOWE.

ODDZIAŁ 1. PRZEPISY OGÓLNE.

- ART. 235- 243 KPC

ODDZIAŁ 2. DOKUMENTY.

- ART. 243(1)- 257 KPC

ODDZIAŁ 3. ZEZNANIA ŚWIADKÓW.

- ART. 258- 277 KPC

ODDZIAŁ 4. OPINIA BIEGŁYCH.

- ART. 278- 291 KPC

ODDZIAŁ 5. OGŁĘDZINY.

- ART. 292- 298 KPC

ODDZIAŁ 6. PRZESŁUCHANIE STRON.

- ART. 299- 304 KPC

ODDZIAŁ 7. INNE ŚRODKI DOWODOWE.

- ART. 305- 309 KPC

ROZDZIAŁ 3. ZABEZPIECZENIE DOWODÓW.

- ART. 310- 315 KPC

A thick black L-shaped frame is positioned on the left and bottom sides of the page, framing the central text.

TEORIA POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO

PRAWO DOWODOWE	- GRUPA PRZEPISÓW REGULUJĄCYCH ZAGADNIENIA DOWODOWE W POSTĘPOWANIU CYWILNYM; - PRZEPISY TE SKŁADAJĄ SIĘ JEDNOCZEŚNIE NA CZĘŚĆ PRAWA PROCESOWEGO;
POSTĘPOWANIE DOWODOWE	- NA JEGO ETAPIE DOCHODZI DO UDOWODNIENIA FAKTÓW ISTOTNYCH DLA ROZSTRZYGNIĘCIA SPRAWY; - SKŁADA SIĘ Z SZEREGU CZYNNOŚCI PROCESOWYCH OKREŚLONYCH PRZEPISAMI KPC; - TRAKTOWANE JAKO PRAWO DOWODOWE W ZNACZENIU FORMALNYM; - ELEMENTY, NA KTÓRE SKŁADA SIĘ POSTĘPOWANIE DOWODOWE: A. ŚRODKI DOWODOWE B. PRZEPROWADZENIE DOWODÓW C. OCENA DOWODÓW

■ STRUKTURA POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO:

DOPUSZCZENIE DOWODÓW

- Na podstawie oceny ich „przydatności”

PRZEPROWADZENIE DOWODÓW

- Czynności na podstawie których z poszczególnych środków dowodowych sąd otrzymuje materiał dowodowy

UTRWALENIE WYNIKÓW PRZEPROWADZENIA DOWODÓW W PROTOKOLE

- rozstrząsanie otrzymanych wyników

■ POJĘCIE DOWODU:

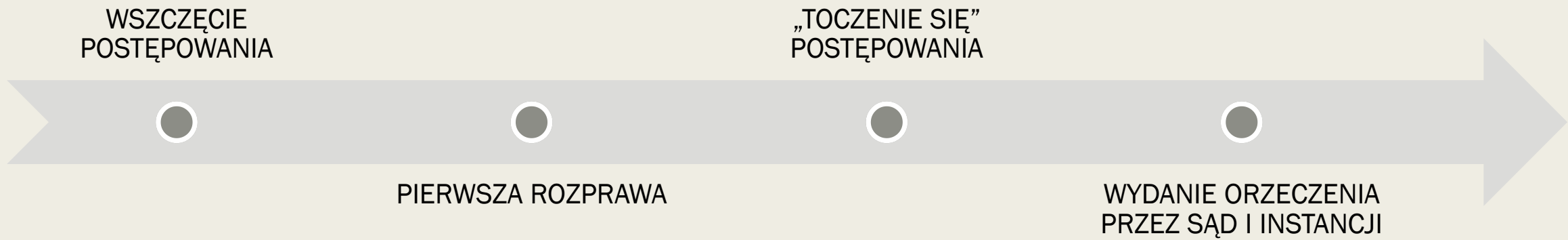
DOWÓD

- PRZEBIEG ROZUMOWANIA, KTÓRE PROWADZI DO OSĄDU O PEWNYM STANIE RZECZY
- POSTĘPOWANIE DOWODOWE, KTÓRE NALEŻY PRZEPROWADZIĆ TAK, ABY DOJŚĆ DO USTALENIA WSZELKICH POTRZEBNYCH OKOLICZNOŚCI DO ROZSTRZYGNIĘCIA
- OSTATECZNY WYNIK PRZEBIEGU MYŚLOWEGO
- ŹRÓDŁO DOWODOWE
- ŚRODEK DOWODOWY
- WYNIK POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO
- CZYNNIK PRZEKONUJĄCY SĄD O ISTNIENIU/NIEISTNIENIU OKREŚLONEGO FAKTU
- DOKUMENT, PRZEDMIOT OGŁĘDZIN, PRZEDMIOT UTRWALAJĄCY I PRZENOSZĄCY OBRAZY I DŹWIĘKI

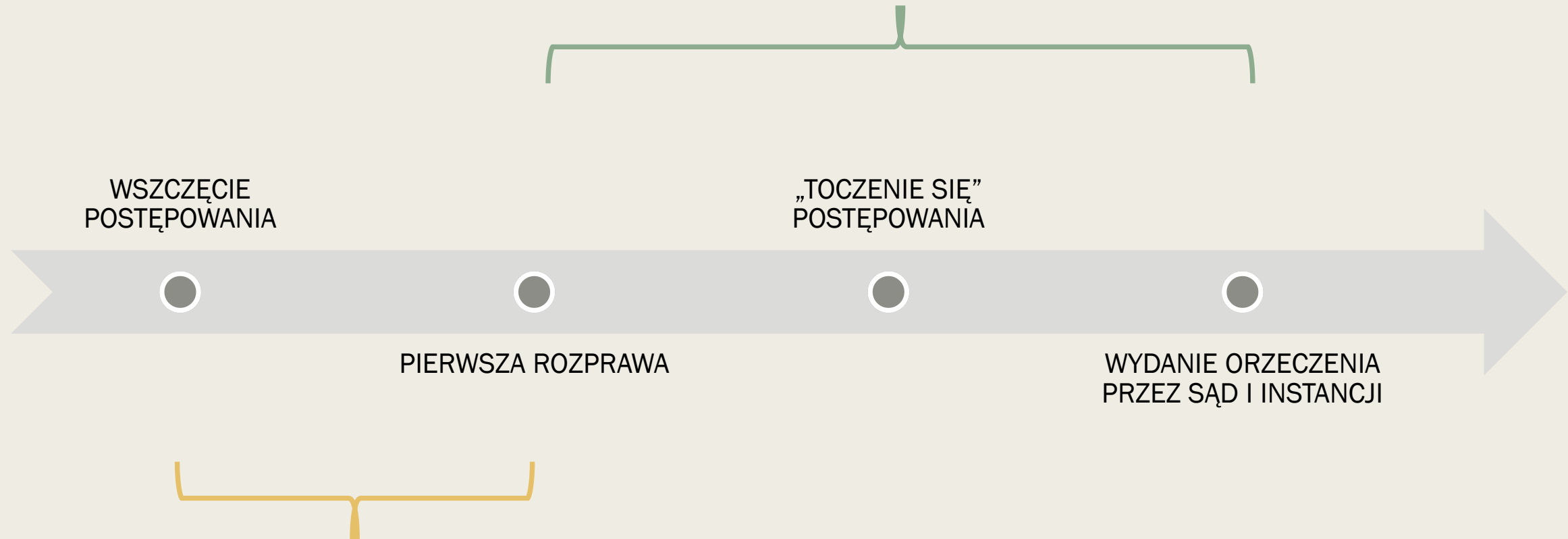
■ PODZIAŁ DOWODÓW:

ŹRÓDŁO DOWODOWE	DOWODY OSOBOWE	DOWODY RZECZOWE
REGULACJA W USTAWIE PROCESOWEJ	DOWODY USTAWOWE (uregulowane w KPC)	DOWODY POZAUSTAWOWE
MOŻLIWOŚĆ ZETKNIĘCIA SIĘ Z DOWODEM	DOWODY BEZPOŚREDNIE (np. oględziny)	DOWODY POŚREDNIE (np. opinia biegłego)
FORMA W JAKIEJ WYRAŻONA JEST TREŚĆ DOWODU	USTNE	PISEMNE
PODMIOT, KTÓRY PRZEPROWADZA DOWÓD	DOWODY WSKAZANE PRZEZ STRONY	DOWODY DOPUSZCZONE PRZEZ SĄD Z URZĘDU
CHARAKTER TEZY DOWODOWEJ	POZYTYWNE (zmierzają do wskazania istnienia okoliczności)	NEGATYWNE zmierzają do wskazania nieistnienia okoliczności)

■ POSTĘPOWANIE PRZED SĄDEM I INSTANCJI:



■ GROMADZENIE MATERIAŁU DOWODOWEGO W POSTĘPOWANIU W I INSTANCJI:



❖ ZASADA KONCENTRACJI MATERIAŁU PROCESOWEGO:

- CELEM ZASADY JEST;
 - 1. PRZECIWDZIAŁANIE PRZEWLEKANIU POSTĘPOWANIA
 - 2. DĄŻENIE DO ROZSTRZYGNIĘCIA SPRAWY NA PIERWSZYM POSIEDZENIU
- ISTOTA POLEGA NA TYM, ABY MATERIAŁ PROCESOWY BYŁ PREZENTOWANY I GROMADZONY SZYBKO, CO JEST PRZESŁANKĄ, ABY SĄD MÓGŁ SZYBKO ZAKOŃCZYĆ POSTĘPOWANIE I WYDAĆ ORZECZENIE;
- GROMADZENIE MATERIAŁU PROCESOWEGO NALEŻY DO STRON, A WIĘC CODZI O TO, ABY ICH TWIERDZENIA I WNIOSKI BYŁY PRZEDSTAWIANE SZYBKO, BEZ ZBĘDNEJ ZWŁOKI;

- SYSTEMY ZAPEWNIAJĄCE REALIZACJĘ ZASADY KONCENTRACJI MATERIAŁU PROCESOWEGO:
- OGÓLNIENIE DLA TEORII PROCESU CYWILNEGO

SYSTEM PREKLUZJI - > ZASADA EWENTUALNOŚCI	SYSTEM DYSKRECJONALNEJ WŁADZY SĄDZIEGO
- USTAWA PROCESOWA OKREŚLA PRECYZYJNIE NA JAKIM ETAPIE POSTĘPOWANIA TWIERDZENIA CZY WNIOSKI DOWODOWE MOGĄ BYĆ PRZEDSTAWIONE - JEŚLI ETAP „PRZEMINAŁ” PRZEPROWADZENIE DALESZYCH DOWODÓW CZY WNIOSKÓW JEST NIEDOPUSZCZALNE - JEŚLI STRONA NIE PRZEDSTAWI TWIERDZENIA W OKREŚLOWYM USTAWĄ ETAPIE TO ULEGA ONO PREKLUZJI – NIE MOŻNA Z NIEGO SKORZYSTAĆ - DOPROWADZA TO DO PODANIA FAKTU/DOWODU W SPOSÓB EWENTUALNY - Np. Art. 1165 KPC	- O TYM, CZY DANE TWIERDZENIE CZY WNIOSEK DOWODOWY MOŻE BYĆ PRZEDSTAWIONY NA OKREŚLONYM ETAPIE DECYDUJE SĄD UZANIOWO - SĄD OCENIA CZY TWIERDZENIE NIE JEST PRZEDSTAWIONE ZBYT PÓŻNO - SĄDZIA NIE ZAKREŚLA „ODGÓRNIC” RAM CZASOWYCH DO PRZEDSTAWIANIA DOWODÓW - DYSKRECJONALNA WŁADZA SĄDZIEGO POLEGA NA TYM, ŻE W RAZIE WĄTPLIWOŚCI „CZY DOPUŚCIĆ DOWÓD CZY NIE” DECYDUJE MĄDROŚĆ SĄDZIEGO

- REALIZACJA ZASADY KONCENTRACJI MATERIAŁU PROCESOWEGO NA GRUNCIE KPC:



Art. 6 KPC

§ 1. Sąd powinien:

- (1) przeciwdziałać przewlekaniu postępowania i
- (2) dążyć do tego, aby rozstrzygnięcie nastąpiło na pierwszym posiedzeniu, jeżeli jest to możliwe bez szkody dla wyjaśnienia sprawy.

§ 2. Strony i uczestnicy postępowania obowiązani są przytaczać wszystkie fakty i dowody **bez zwłoki**, aby postępowanie mogło być przeprowadzone sprawnie i szybko.

Art. 6 KPC – ZASADA WSPIERANIA PROCESU	
SĄD	STRONY I UCZESTNICY POSTĘPOWANIA
- WYPOSAŻONY W TAKIE INSTRUMENTY PROCESOWE, KTÓRE MAJĄ SPRZYJAĆ SPRAWNEMU PRZEBIEGOWI POSTĘPOWANIA	- ICH „ZACHOWANIE” W CZASIE POSTĘPOWANIA NIE MOŻE PROWADZIĆ DO JEGO PRZEDŁUŻENIA

Art. 6 KPC

§ 1. Sąd powinien przeciwdziałać przewlekaniu postępowania i dążyć do tego, aby rozstrzygnięcie nastąpiło na pierwszym posiedzeniu, jeżeli jest to możliwe bez szkody dla wyjaśnienia sprawy.

§ 2. Strony i uczestnicy postępowania obowiązani są przytaczać wszystkie okoliczności faktyczne i dowody bez zwłoki, aby postępowanie mogło być przeprowadzone sprawnie i szybko.

Art. 3 KPC

Strony i uczestnicy postępowania obowiązani są dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody.

Art. 205(3) KPC

§ 2. Przewodniczący może zobowiązać stronę, by w piśmie przygotowawczym podała wszystkie twierdzenia i dowody istotne dla rozstrzygnięcia sprawy pod rygorem utraty prawa do ich powoływania w toku dalszego postępowania. W takim przypadku twierdzenia i dowody zgłoszone z naruszeniem tego obowiązku podlegają pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni, iż ich powołanie w piśmie przygotowawczym nie było możliwe albo że potrzeba ich powołania wynikła później.

§ 5. Przewodniczący zarządza zwrot pisma przygotowawczego złożonego z uchybieniem terminu albo bez zarządzenia.

Art. 208 KPC

§ 1. Na podstawie planu rozprawy przewodniczący wydaje zarządzenia mające na celu przygotowanie rozprawy. Przewodniczący może w szczególności:

- 1) wezwać strony do stawienia się na rozprawę osobiście lub przez pełnomocnika;
- 2) zażądać od państwowej jednostki organizacyjnej lub jednostki organizacyjnej samorządu terytorialnego znajdujących się u niej dowodów, jeżeli strona sama dowodów tych otrzymać nie może;
- 3) wezwać na rozprawę wskazanych przez strony świadków lub biegłych;
- 4) zarządzić przedstawienie przedmiotów oględzin lub dokumentów, w szczególności ksiąg i planów.
- 5) (uchylony)

§ 2. Przewodniczący może ponadto zarządzić oględziny jeszcze przed rozprawą.

§ 3. Jeżeli planu rozprawy nie sporządzono, zarządzenia mające na celu przygotowanie rozprawy wydaje się na podstawie **pozwu i innych pism procesowych**.

A thick black L-shaped frame is positioned around the text. It starts at the top left, goes right, then down, then right again, and finally down to the bottom right corner.

PRZEDMIOT I OCENA DOWODÓW

■ PRZEDMIOT DOWODÓW:

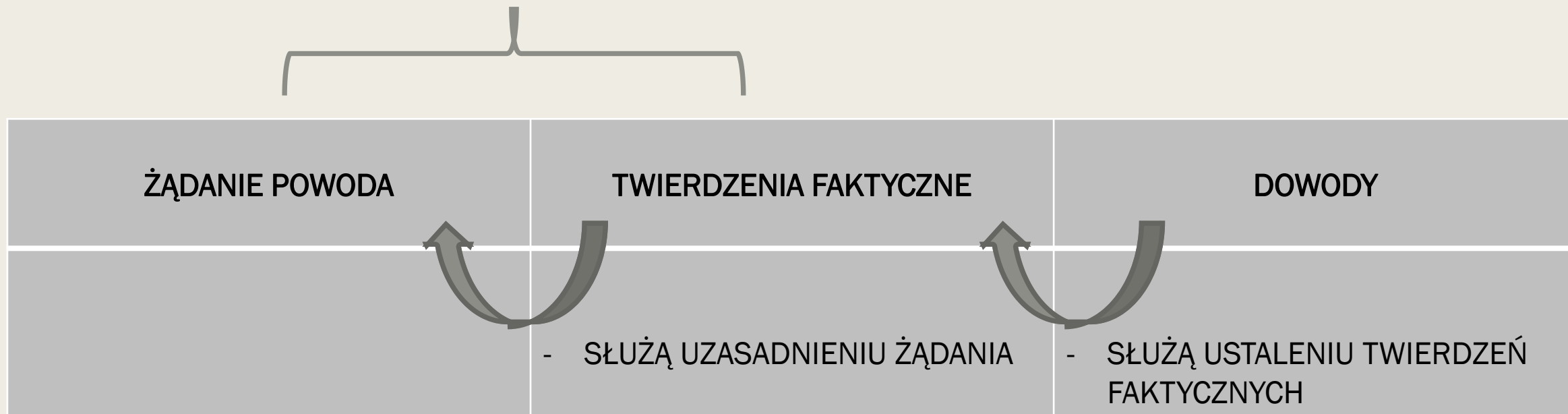
Art. 227 KPC

Przedmiotem dowodu są **fakty** mające dla rozstrzygnięcia sprawy **istotne znaczenie**.

„Przedmiotem dowodu, zgodnie z art. 227 KPC mogą być wyłącznie fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Skoro zaś kwestia przedawnienia ma dla rozstrzygnięcia sprawy znaczenie obojętne, to tym samym prawnie irrelevantnym był także wniosek dowodowy tej kwestii dotyczący. Marginalnie podkreślić w tym miejscu należy, że same dokumenty objęte tym wnioskiem, nie mogły stanowić wystarczającej podstawy do ustalenia okoliczność utraty przez powoda zdolności do prawidłowego kierowania własnymi sprawami. W sytuacji postawienia takiej tezy konieczne jest posłużenie się wiedzą specjalną, a tej dostarczyć może wyłącznie dowód z opinii biegłego odpowiedniej specjalności. Tymczasem taki dowód w toku postępowania nie został zgłoszony. Sąd apelacyjny przeanalizował akta sprawy oraz wnioski dowodowe, które były formułowane przed Sądem I instancji przez powoda i nie stwierdził, aby tego rodzaju tezy były formułowane w toku postępowania pierwszoinstancyjnego.”

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - I Wydział Cywilny z dnia 11 kwietnia 2018 r., I ACa 674/17

■ PRZEDMIOT DOWODU A POWÓDZTWO



■ CIĘŻAR UDOWODNIENIA

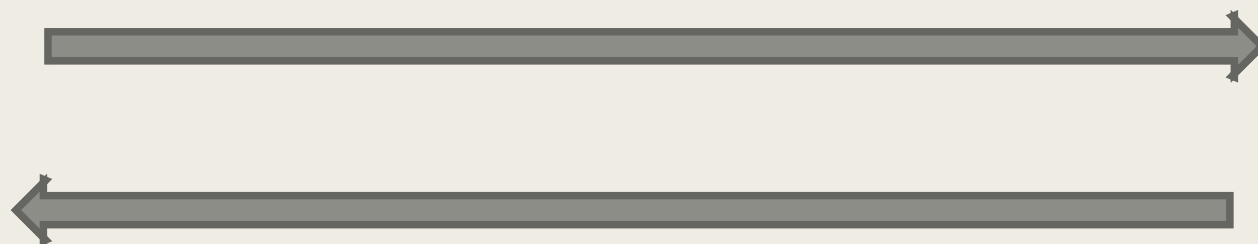
Art. 6 KC

Ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne.

Art. 232 KPC

Strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne.

Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę.



Np.

1. Powód wytacza powództwo o zapłatę za wykonanie określonej usługi na podstawie umowy.
2. Powód musi udowodnić, że ...
3. Pozwany twierdzi, że dokonał zapłaty za wykonaną usługę.
4. Pozwany musi udowodnić, że ...

- CIĘŻAR UDOWODNIENIA:
- ZASADA:

CIĘŻAR UDOWODNIENIA SPOCZYWA NA TWIERDZĄCYM A NIE NA PRZECZĄCYM



1. TWIERDZI, ŻE POZWANY POŻYCZYŁ OD NIEGO 500 ZŁ



2. POZWANY ZAPRZECZA, ŻE POŻYCZYŁ OD POWODA 500 ZŁ

3. MUSI UDOWODNIĆ FAKT POŻYCZENIA POZWANEMU 500 ZŁ

- ODWRÓCENIE ZASADY:

DOMNIEMANIA PRAWNE

DOMNIEMANIA PRAWNE

Art. 234 KPC

*Domniemania ustanowione przez prawo (domniemania prawne) **wiążą sąd**; mogą być jednak obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza.*

WZRUSZALNE	NIEWZRUSZALNE
Np. <i>Art. 7 KC – DOMNIEMANIE DOBREJ WIARY</i> <i>Jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary.</i> <i>Art. 31 KC – DOMNIEMANIE ŚMIERCI</i> <i>§ 1. Domniemywa się, że zaginiony zmarł w chwili oznaczonej w orzeczeniu o uznaniu za zmarłego.</i>	Np. <i>Art. 62 KRO – DOMNIEMANIE OJCOSTWA</i> <i>§ 1. Jeżeli dziecko urodziło się w czasie trwania małżeństwa albo przed upływem trzystu dni od jego ustania lub unieważnienia, domniemywa się, że pochodzi ono od męża matki. Domniemania tego nie stosuje się, jeżeli dziecko urodziło się po upływie trzystu dni od orzeczenia separacji.</i>

■ UPRAWDOPODOBNIENIE:

Art. 243 KPC

*Zachowanie szczegółowych przepisów o postępowaniu dowodowym **nie jest konieczne**, ilekroć ustawa przewiduje uprawdopodobnienie zamiast dowodu.*

- JEST TO WYJĄTEK OD ZASADY, ŻE WSZYSTKIE FAKTY ISTOTNE DLA SPRAWY POWINNY BYĆ UDOWODNIONE;
- JEST TO ŚRODEK ZASTĘPCZY DOWODU;

■ CZEGO NIE TRZEBA UDOWADNIAĆ?

FAKTY ZNANE POWSZECHNIE I URZĘDOWO

Art. 228 KPC

§ 1. Fakty powszechnie znane **nie wymagają dowodu**. Sąd bierze je pod rozagę nawet bez powołania się na nie przez strony.

§ 2. **Nie wymagają dowodu** również fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna oraz fakty znane sądowi z urzędu, jednakże sąd powinien zwrócić na nie uwagę stron.

PRYZNANIE

Art. 229 KPC

Nie wymagają również dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości.

Art. 230 KPC

Gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane.

DOMNIEMANIA FAKTYCZNE

Art. 231 KPC

Sąd **może uznać za ustalone** fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne).

■ FAKTY ZNANE:

Art. 228 KPC

*§ 1. Fakty powszechnie znane **nie wymagają dowodu**. Sąd bierze je pod rozagę nawet bez powołania się na nie przez strony.*

- TZW. NOTORYJNOŚĆ POWSZECHNA
- NIE MA POTRZEBY DOWODZIĆ TEGO, CO JEST OGÓLNIE ZNANE
- KRYTERIUM OCENY POWINNO BYĆ OBIEKTYWNE
- CECHĄ FAKTU NOTORYJNEGO JEST Z ZAŁOŻENIA JEGO NIEZAPRZECZALNOŚĆ
- PRZEPROWADZENIE DOWODU BYŁOBY ZBĘDNĄ STRATĄ CZASU
- ZWOLNIENIE STRON I SĄDU OD OBOWIĄZKU ICH DOWODZENIA
- Np. fakt, że Polska ma dostęp do Morza Bałtyckiego

§ 2. **Nie wymagają dowodu** również fakty, o których informacja jest powszechnie dostępna oraz fakty znane sądowi z urzędu, jednakże sąd powinien zwrócić na nie uwagę stron.

- TZW. NOTORYJNOŚĆ URZĘDOWA
- FAKTY ZNANE SĘDZIEMU (SKŁADOWI ORZEKAJĄCEMU) Z JEGO DZIAŁALNOŚCI URZĘDOWEJ
- FAKTY Z JAKIMI ZETKNAŁ SIĘ PRZY DOKONYWANIU CZYNNOŚCI PROCESOWYCH
- NIE SĄ TO FAKTY, O KTÓRYCH SĄ DOWIEDZIAŁ SIĘ PRYWATNIE
- MUSI ZACODZIĆ MOŻLIWOŚĆ SPRAWDZENIA TYCH FAKTÓW
- SĄD POWINIEN ZWRÓCIĆ NA NIE UWAGĘ STRONOM NA ROZPRAWIE, ABY STRONY MOGŁY ZABRAĆ W TEJ KWESTII STANOWISKO
- Np. fakt ogłoszenia upadłości podmiotu X

■ PRYZNANIE:

Art. 229 KPC

Nie wymagają również dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości.

- ABY MOGŁO DOJŚĆ DO PRYZNANIA FAKT MUSI BYĆ BEZSPORNY
- SĄD MA OBOWIĄZEK KONTROLI CZY PRYZNANIE NIE BUDZI WĄTPLIWOŚCI
- FAKT PODLEGAJĄCY PRYZNANIU + SAMO PRYZNANIE POWINNO BYĆ JEDNOZNACZNE
- PRYZNANIE MOŻE BYĆ ODWOŁALNE I PODLEGA SWOBODNEJ OCENIE SĄDU
- PRYZNANIE A UZNANIE:

PRYZNANIE	UZNANIE
- CO DO OKREŚLONEGO FAKTU W TOKU POSTĘPOWANIA	- UZNANIE ŻĄDANIA OKREŚLONEGO W POZWIE

■ TZW. PRYZNANIE DOROZUMIANE

Art. 230 KPC

Gdy strona nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane.

- CHODZI O FAKTY PRZYTOCZONE PRZEZ JEDNĄ STRONĘ A WYRAŻNIE W TOKU POSTĘPOWANIA NIEZAPRZECZONE PRZEZ STRONĘ PRZECIWNĄ
- TZW. FIKCJA PRYZNANIA

PRYZNANIE WYRAŻNE	PRYZNANIE DOROZUMIANE	FAKTY NIEZAPRZECZONE
Art. 229 KPC <i>Nie wymagają również dowodu fakty przyznane w toku postępowania przez stronę przeciwną, jeżeli przyznanie nie budzi wątpliwości.</i>	Art. 230 KPC <i>Gdy strona <u>nie wypowie się co do twierdzeń strony przeciwnej</u> o faktach, sąd, mając na uwadze wyniki całej rozprawy, może fakty te uznać za przyznane.</i>	
- JEST TO CZYNNOŚĆ PROCESOWA STRONY, KTÓRA PODLEGA KONTROLI ORGANU SĄDOWEGO - MOŻE MIEĆ MIEJSCE WYŁĄCZNIE W TRAKCIE TOCZĄCEGO SIĘ POSTĘPOWANIA	- STANOWI DLA SĄDU NORMĘ KOMPETENCYJNĄ DO PRZYJĘCIA PEWNYCH FAKTÓW ZA USTALONE BEZ KONIECZNOŚCI PRZEPROWADZENIA POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO	- SĄD BIERZEZ POD UWAGĘ DOPIERO NA ETAPIE ORZĘKANIA - W ODPOWIEDZI NA BIERNĄ POSTAWĘ STRONY POSTĘPOWANIA

■ DOMNIEMANIA FAKTYCZNE:

Art. 231 KPC

*Sąd może **uznać za ustalone** fakty mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, jeżeli wniosek taki można wyprowadzić z innych ustalonych faktów (domniemanie faktyczne).*

➤ DOMNIEMANIE FAKTYCZNE MOŻNA PRZEPROWADZIĆ NA KAŻDYM ETAPIE POSTĘPOWANIA;

➤ W SYTUACJI, GDY:

A. ISTOTNEGO FAKTU (X) DLA SPRAWY NIE MOŻNA UZYSKAĆ ZA POMOCĄ FORMALNIE PRZEPROWADZONYCH ŚRODKÓW DOWODOWYCH;

B. PRZEPROWADZENIE WW. DOWODU BYŁOBY SZCZEGÓLNIIE UTRUDNIONE

A Z CAŁOKSZTAŁTU OKOLICZNOŚCI SPRAWY I NA PODSTAWIE INNEGO FAKTU (Y) W SPRAWIE USTALONEGO MOŻNA WYWIEŚĆ LOCIGCZNY WNIOSEK CO DO TEGO FAKTU (X)

■ OCENA DOWODÓW

Art. 233 KPC

§ 1. Sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału.

§ 2. Sąd oceni na tej samej podstawie, jakie znaczenie nadać odmowie przedstawienia przez stronę dowodu lub przeszkodom stawianym przez nią w jego przeprowadzeniu wbrew postanowieniu sądu.

➤ ZASADA SWOBODNEJ OCENY DOWODÓW (JEDYNA WYRAŹNIE SKODYFIKOWANA ZASADA W KPC)

➤ ISTOTA ZASADY POLEGA NA TYM, ŻE SĄD MOŻE:

A. WYSNUĆ WNIOSKI O PRAWDZIWOŚCI FAKTÓW NA PODSTAWIE PRAWDOPODOBIEŃSTWA ICH PRAWDZIWOŚCI;

B. UZNAĆ SPOŚRÓD KILKU RÓWNORZĘDNYCH DOWODÓW NIEKTÓRE TYLKO ZA PRZEKONYWUJĄCE;

C. PRYZNAĆ DOWODOM POŚREDNIM TAKĄ MOC DOWODOWĄ JAK DOWODOM BEZPOŚREDNIM;

D. WYSNUĆ Z ZEBRANEGO MATERIAŁU PROCESOWEGO I WYNIKÓW POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO WNIOSKI, JAKICH ŻADNA ZE STRON NIE WYSNUŁA;

❖ TEORIE DOTYCZĄCE OCENY DOWODÓW:

FORMALNY SYSTEM OCENY DOWODÓW (TEORIA LEGALNEJ OCENY DOWODÓW)	SYSTEM SWOBODNEJ OCENY DOWODÓW (TEORIA DOWOLNEJ OCENY DOWODÓW)
- USTAWODAWCA ZAOPATRUJE SĘDZIÓW W ŚCISŁE KRYTERIA CELEM USTALENIA PORÓWNAWCZEJ MOCY DOWODÓW - SĄD POWINIEN USTALAĆ MOC ZŁOŻONYCH DOWODÓW KIERUJĄC SIĘ ŚCISŁE PRZEPISAMI FORMALNYMI - NAJWIĘKSZE ZABEZPIECZENIE OD DOWOLNOŚCI SĘDZIOWSKIEJ - POZBAWIA SĘDZIEGO SWOBODY DZIAŁANIA	- USTAWODAWCA POZOSTAWIA OCENĘ DOWODÓW SWOBODNEMU I NIEULEGAJĄCEMU KONTROLI PRZEKONANIU SĘDZIÓW - SĄD USTALA PODSTAWĘ FAKTYCZNĄ WG SWOJEGO PRZEKONANIA NA PODSTAWIE OGÓLNEGO WRAŻENIA, JAKIE WYWARŁ PRZEDSTAWIONY PRZEZ STRONY MATERIAŁ - SZEROKIE POLE DLA SĘDZIOWSKIEJ DOWOLNOŚCI - MOŻE PROWADZIĆ DO UCHYLANIA SIĘ OD STARANNEGO BADANIA

A thick black L-shaped frame is positioned on the left and bottom edges of the slide, framing the central text.

POSTĘPOWANIE DOWODOWE

■ GDZIE ODBYWA SIĘ POSTĘPOWANIE DOWODOWE?

Art. 235 KPC

§ 1. Postępowanie dowodowe odbywa się przed sądem orzekającym, chyba że sprzeciwia się temu charakter dowodu albo wzgląd na poważne niedogodności lub niewspółmierność kosztów w stosunku do przedmiotu sporu. W takich wypadkach sąd orzekający zleci przeprowadzenie dowodu jednemu ze swych członków (sędzia wyznaczony) albo innemu sądowi (sąd wezwany).

- ZASADNICZO POSTĘPOWANIE DOWODOWE ODBYWA SIĘ PRZED SĄDEM ORZEKAJĄCYM;
- JEŻELI WYSTĘPUJĄ NEGATYWNE PRZESŁANKI:
 - A. PRZEPROWADZA SĘDZIA WYZNACZONY (np. oględziny budynku)
 - B. PRZEPROWADZA SĄD WEZWANY (np. przesłuchanie świadka przebywającego w innym mieście)

§ 2. Jeżeli charakter dowodu się temu nie sprzeciwia, sąd orzekający może postanowić, że jego przeprowadzenie nastąpi przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających dokonanie tej czynności na odległość.

■ PRZEPROWADZENIE POSTĘPOWANIA W RAMACH TZW. POMOCY PRAWNEJ:

Art. 238 KPC

§ 1. Protokół sporządzony zgodnie z art. 157 § 1(1), zawierający przebieg postępowania dowodowego przed sędzią wyznaczonym lub przed sądem wezwanym, podpisują, oprócz sędziego i protokolanta, **także osoby przesłuchane oraz strony**, jeżeli są obecne.

§ 2. Odmowę lub niemożność podpisania stwierdza się w protokole.

Art. 239 KPC

Sędzia wyznaczony i sąd wezwany mają **w zakresie zleconego im postępowania dowodowego** prawa przewodniczącego i prawa sądu orzekającego. Na ich uchybienia strony mogą zwrócić uwagę sądu nie później niż na najbliższej rozprawie.

■ JAK STRONA ZGŁASZA DOWÓD I CO NA TO SĄD:

STRONA CHCE, ABY PRZEPROWADZIĆ JAKIŚ
DOWÓD

- > **WNIOSEK**
- > Art. 235(1) KPC

SĄD PODEJMUJE DECYZJĘ CO DO WNIOSKU
STRONY

- > **POSTANOWIENIE**
- > Art. 235(2) KPC, Art. 236 KPC

■ WNIOSEK DOWODOWY:

Art. 235(1) KPC

We wniosku o przeprowadzenie dowodu strona jest obowiązana:

- I. oznaczyć dowód w sposób umożliwiający przeprowadzenie go oraz
- II. wyszczególnić fakty, które mają zostać wykazane tym dowodem.

IV. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodów z załączonych dokumentów do niniejszego pozwu na fakty:

DOWÓD	FAKT PODLEGAJĄCY STWIERDZENIU
Porozumienie partnerskie z dnia 11 lutego 2019r.;	Źródło zobowiązania, na podstawie którego Powódka wykonywała czynności, za które żąda spełnienia świadczenia dochodzonym pozwem;
Dokument z dnia 11 lutego 2019r., w którym udzielono powódce upoważnienia do dochodzenia wynagrodzenia za wykonane usługi w ramach odszkodowań wypłaconych przez ubezpieczycieli;	Legitymacja powódki do występowania ze spełnieniem świadczenia dochodzonym pozwem;
Faktura nr 4/W04/19 w wysokości 1.258,37 zł;	Wysokość świadczenia dochodzonego

■ POSTANOWIENIE DOWODOWE:

Art. 236 KPC

§ 1. W *postanowieniu o dopuszczeniu dowodu* sąd oznaczy:

- *środek dowodowy i fakty, które mają nim zostać wykazane, a w miarę potrzeby i możliwości*
- *także termin i miejsce przeprowadzenia dowodu.*

§ 2. Jeżeli o wydanie postanowienia w przedmiocie dopuszczenia dowodu wносиła strona, w postanowieniu wystarczy powołać się na treść jej wniosku.

§ 3. Zlecając przeprowadzenie dowodu sędziemu wyznaczonemu albo sądowi wezwanemu, sąd oznaczy tego sędziego albo ten sąd. Jeżeli nie oznaczono terminu lub miejsca przeprowadzenia dowodu, oznaczy je sędzia wyznaczony albo sąd wezwany.

■ POMINIĘCIE DOWODU:

Art. 235(2) KPC

§ 1. Sąd może w szczególności pominąć dowód:

- 1) którego przeprowadzenie wyłącza przepis kodeksu;
- 2) mający wykazać fakt bezsporny, nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy lub udowodniony zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) nieprzydatny do wykazania danego faktu;
- 4) niemożliwy do przeprowadzenia;
- 5) zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania;
- 6) gdy wniosek strony nie odpowiada wymogom art. 235(1), a strona mimo wezwania nie usunęła tego braku.

§ 2. Pomijając dowód, sąd wydaje postanowienie, w którym wskazuje podstawę prawną tego rozstrzygnięcia.

Art. 240 KPC

§ 1. Sąd nie jest związany swym postanowieniem dowodowym i może je stosownie do okoliczności **uchylić lub zmienić** nawet na posiedzeniu niejawnym.

§ 2. Sędzia wyznaczony i sąd wezwany mogą uzupełnić na wniosek strony postanowienie sądu orzekającego przez przesłuchanie nowych świadków na fakty wskazane w tym postanowieniu.

Art. 241 KPC

Sąd orzekający może zarządzić powtórzenie lub uzupełnienie postępowania dowodowego.

- NIESTAWIENNICTWO STRONY NA ROZPRAWIE, W CZASIE KTÓREJ BYŁ PRZEPROWADZANY „JEJ” DOWÓD:

Art. 237 KPC

*Niestawiennictwo stron na termin nie wstrzymuje przeprowadzenia dowodu, chyba że obecność stron lub jednej z nich **okaże się konieczna**.*

Stawiennictwo stron nie jest warunkiem przeprowadzenia dowodu. Niestawiennictwo stron wstrzymujące przeprowadzenie dowodu, gdy ich obecność lub obecność jednej z nich okazała się konieczna, zachodzi, np. w wypadku, gdy same strony mają być przesłuchane lub jedna z nich ma być rozpoznana przez świadka.

Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 9 sierpnia 2001 r., II CKN 692/00

Np.

1. Powód wnioskuje o przesłuchanie świadka X;
2. Zostaje dopuszczony dowód z przesłuchania świadka X;
3. Świadek zostaje wezwany na rozprawę w dniu Y;
4. W dniu Y świadek przybywa do sądu, ale nie jest wtedy obecny powód;
5. Dowód z przesłuchania świadka X zostaje przeprowadzony;

■ PRZESZKODY W PRZEPROWADZENIU POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO:

Art. 242 KPC

*Jeżeli postępowanie dowodowe napotyka przeszkody o nieokreślonym czasie trwania, sąd może oznaczyć termin, po którego upływie dowód może być przeprowadzony **tylko wówczas, gdy nie spowoduje to zwłoki w postępowaniu.***

Jeśli w okresie toczącego się przez ponad 4 lata procesu o ustalenie ojcostwa pozwany, poza udzieleniem pełnomocnictwa procesowego, nie wykazał żadnego zainteresowania, aby wziąć w nim udział, a kilkakrotnie podejmowane przez sąd próby przeprowadzenia dowodu z badania kodu genetycznego DNA w Polsce i - ze względu na nieobecność pozwanego - także poza granicami kraju, nie doszły do skutku z przyczyn leżących po stronie pozwanego, to w pełni uzasadnionym jest uznanie za niecelowe dopuszczanie dowodów, które miałyby potwierdzić przyczyny niestawiennictwa pozwanego na badania DNA i w konsekwencji nieprzeprowadzenie tego dowodu.

Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 29 września 2000 r., V CKN 1141/00

■ PRZESZKODY W PRZEPROWADZENIU POSTĘPOWANIA DOWODOWEGO:

Art. 242(1) KPC

Strona, która wnosila o wezwanie na rozprawę:

- *świadka, biegłego lub innej osoby,*

powinna dołożyć starań, by osoba ta stawila się w wyznaczonym czasie i miejscu, w szczególności zawiadomic ją o obowiązku, czasie i miejscu stawiennictwa.



ŚRODKI DOWODOWE





DOKUMENTY

Art. 243(1) KPC

Przepisy niniejszego oddziału stosuje się do dokumentów:

- (1) zawierających tekst,*
- (2) umożliwiających ustalenie ich wystawców.*

■ DOKUMENTY W ZNACZENIU:

- A. W ROZUMIENIU POTOCZNYM;
- B. W ROZUMIENIU PRAWA CYWILNEGO MATERIALNEGO;
- C. W ROZUMIENIU PRAWA CYWILNEGO PROCESOWEGO;

Art. 243(2) KPC

Dokumenty znajdujące się w aktach sprawy lub do nich dołączone stanowią dowody bez wydawania odrębnego postanowienia. Pomijając dowód z takiego dokumentu, sąd wydaje postanowienie.

■ RODZAJE DOKUMENTÓW:

DOKUMENTY URZĘDOWE

Art. 244 KPC

§ 1. Dokumenty urzędowe:

- (1) sporządzone w przepisanej formie
- (2) przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania,
stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do dokumentów urzędowych sporządzonych przez podmioty, inne niż wymienione w § 1, w zakresie zleconych im przez ustawę zadań z dziedziny administracji publicznej.

- DOMNIEMANIA:

A. ZGODNOŚĆ Z PRAWDĄ

B. PRAWDZIWOŚĆ

Dokumenty urzędowe korzystają z domniemania prawdziwości tylko tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Przepis art. 244 § 1 KPC normuje bowiem formalną moc dowodową dokumentu urzędowego i nakazuje traktować jako udowodnioną jedynie jego treść. Materialna moc dowodowa dokumentu urzędowego i jego znaczenie dla wyniku postępowania są zaś przedmiotem oceny według zasad przewidzianych w art. 233 KPC.

Postanowienie Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 4 grudnia 2018 r., IV CSK 219/18

DOKUMENTY PRYWATNE

Art. 245 KPC

Dokument prywatny:

- (1) sporządzony w formie pisemnej albo elektronicznej
stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Dokumentem prywatnym jest każde pismo będące dokumentem, o ile nie jest ono dokumentem urzędowym (art. 245 KPC). Z tym dokumentem nie wiąże się domniemanie prawne, iż jego treść przedstawia rzeczywisty stan rzeczy. (I CKN 804/98)

Przepis art. 245 KPC przesądza, że dokument prywatny stanowi dowód tego, iż osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Funkcja tego przepisu polega na określeniu mocy dowodowej dokumentu prywatnego. Nie dotyczy on zaś tego, jak należy kwalifikować dokument prywatny ze względu na jego treść (np. jako umowę), i tego, jak należy wyklądać zawarte w nim oświadczenia.

Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 27 lipca 2018 r., V CSK 372/17

■ ODPIS DOKUMENTU:

Odpisem w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego, w tym odpisem orzeczenia w rozumieniu art. 140 KPC, jest dokument wiernie odzwierciedlający treść oryginału orzeczenia albo jego kopia. Dokument ten nie musi być uwierzytelniony lub poświadczony za zgodność.

Postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2006 r., III CK 369/05

■ RELACJA MIĘDZY DOWODEM RZECZOWYM A OSOBOWYM

Art. 246 KPC

Jeżeli ustawa lub umowa stron wymaga dla czynności prawnej zachowania formy pisemnej,

Dowód:

(1) ze świadków lub

(2) z przesłuchania stron

w sprawie między uczestnikami tej czynności na fakt jej dokonania jest dopuszczalny w wypadku, gdy:

dokument obejmujący czynność został:

(1) zagubiony,

(2) zniszczony lub

(3) zabrany przez osobę trzecią,

a jeżeli forma pisemna była zastrzeżona tylko dla celów dowodowych, także w wypadkach określonych w kodeksie cywilnym.

■ RELACJA MIĘDZY DOWODEM RZECZOWYM A OSOBOWYM

Art. 247 KPC

Dowód:

(1) ze świadków lub

(2) z przesłuchania stron

***przeciwko osnowie** lub **ponad osnowę** dokumentu obejmującego czynność prawną*

może być dopuszczony między uczestnikami tej czynności tylko w wypadkach, gdy:

(1) nie doprowadzi to do obejścia przepisów o formie zastrzeżonej pod rygorem nieważności i

(2) gdy ze względu na szczególne okoliczności sprawy sąd uzna to za konieczne.

■ OBOWIĄZEK PRZEDSTAWIENIA DOKUMENTU:

Art. 248 KPC

§ 1. Każdy obowiązany jest przedstawić na zarządzenie sądu w oznaczonym terminie i miejscu dokument znajdujący się w jego posiadaniu i stanowiący dowód faktu istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy, chyba że dokument zawiera informacje niejawne.

➤ ZASADA

*§ 2. Od powyższego obowiązku **może uchylić się ten, kto:***

- (1) co do okoliczności objętych treścią dokumentu mógłby jako świadek odmówić zeznania albo*
- (2) kto posiada dokument w imieniu osoby trzeciej, która mogłaby z takich samych przyczyn sprzeciwić się przedstawieniu dokumentu.*

Jednakże i wówczas nie można odmówić przedstawienia dokumentu, gdy:

- (1) jego posiadacz lub osoba trzecia obowiązani są do tego względem chociażby jednej ze stron albo*
- (2) gdy dokument wystawiony jest w interesie strony, która żąda przeprowadzenia dowodu.*
- (3) Strona nie może ponadto odmówić przedstawienia dokumentu, jeżeli szkoda, na którą byłaby przez to narażona, polega na przegraniu procesu.*

■ ODMOWA PRZEDSTAWIENIA DOKUMENTU:

Art. 251 KPC

*Za **nieuzasadnioną odmowę** przedstawienia dokumentu przez osobę trzecią sąd, po wysłuchaniu jej oraz stron co do zasadności odmowy, skáže osobę trzecią na grzywnę. Osoba trzecia ma prawo żądać zwrotu wydatków połączonych z przedstawieniem dokumentu.*

OBOWIĄZEK PRZEDSTAWIENIA DOKUMENTU

- Zasada wynikająca z art. 248 KPC

ODMOWA PRZEDSTAWIENIA DOKUMENTU

A. UZASADNIONA (Art. 248 KPC)

B. NIEUZASADNIONA (Art. 251 KPC)

■ ZAPRZECZENIE PRAWDZIWOŚCI DOKUMENTU

1. STRONA WNIOSKUJE O DOPUSZCZENIE DOWODU Z DOKUMENTU

2. SĄD POSTANAWIA DOPUŚCIĆ DOWÓD W DOKUMENTU

3. STRONA PRZECIWNA ZAPRZECZA PRAWDZIWOŚCI DOKUMENTU

4. STRONA PRZECIWNA POWINNA UDOWODNIĆ, ŻE DOKUMENT NIE JEST PRAWDZIWY

ZAPRZECZENIE PRAWDZIWOŚCI

DOKUMENTU URZĘDOWEGO

Art. 252 KPC

Strona, która:

(1) zaprzecza prawdziwości **dokumentu urzędowego**

➤ Np. twierdzi, że taki dokument nie został sporządzony w Urzędzie X;

albo

(1) twierdzi, że zawarte w nim oświadczenia organu, od którego dokument ten pochodzi, są niezgodne z prawdą,

➤ Np. twierdzi, że nie było wydane w treści dokumentu pozwolenie na budowę

powinna okoliczności te udowodnić.

DOKUMENTU PRYWATNEGO

Art. 253 KPC

Jeżeli strona:

(1) zaprzecza prawdziwości dokumentu prywatnego albo

(2) twierdzi, że zawarte w nim oświadczenie osoby, która je podpisała, od niej nie pochodzi,

obowiązana jest okoliczności te udowodnić.

Jeżeli jednak spór dotyczy dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca, prawdziwość dokumentu powinna udowodnić strona, która chce z niego skorzystać.

Art. 255 KPC

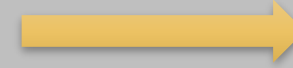
Strona, która:

(1) w złej wierze lub

(2) lekkomyślnie

zgłosiła zarzuty przewidziane w art. 252 i 253, podlega karze grzywny.

1. Powód twierdzi, że Y darował mu 10.000,00zł, a umowa została sporządzona na piśmie.



2. Pozwany zaprzecza, że doszło do sporządzenia darowizny.



3. Powód musi udowodnić prawdziwość dokumentu, gdyż jest stroną, która chce z dokumentu skorzystać



■ BADANIE PRAWDZIWOŚCI DOKUMENTU:

Art. 254 KPC

§ 1. *Badania prawdziwości dokumentu można dokonać z udziałem biegłego.*

§ 1(1). *Badanie prawdziwości pisma może nastąpić przez porównanie pisma na zakwestionowanym dokumencie z pismem tej samej osoby na innych dokumentach niewątpliwie prawdziwych. Sąd w razie potrzeby może wezwać osobę, od której pismo pochodzi, w celu napisania podyktowanych jej wyrazów.*

§ 2. *Od obowiązku złożenia próby pisma zwolniony jest ten, kto na zapytanie, czy pismo na dokumencie jest prawdziwe, mógłby jako świadek odmówić zeznania.*

§ 2(1). *Sąd w razie potrzeby może wezwać wystawcę dokumentu sporządzonego w postaci elektronicznej do udostępnienia informatycznego nośnika danych, na którym ten dokument został zapisany.*

§ 2(2). *Od obowiązku udostępnienia informatycznego nośnika danych zwolniony jest ten, kto na pytanie, czy dokument sporządzono na tym informatycznym nośniku danych lub czy pochodzi on od niego, mógłby jako świadek odmówić zeznań.*

§ 3. *Sąd może zastosować do osoby trzeciej, która nie wykonała zarządzeń sądu wydanych w myśl paragrafów poprzedzających, takie same środki przymusowe, jak wobec świadków.*

§ 4. *Osoba trzecia może na równi ze świadkiem żądać zwrotu wydatków koniecznych związanych ze stawiennictwem do sądu lub udostępnieniem informatycznego nośnika danych, a ponadto wynagrodzenia za utratę zarobku.*

■ BRAK KONIECZNOŚCI PRZEDSTAWIANIA ORYGINAŁU DOKUMENTU

Art. 250 KPC

*§ 1. Jeżeli dokument znajduje się w aktach organów lub podmiotów, o których mowa w art. 244 § 1 i 2, **wystarczy przedstawić** urzędowo poświadczony przez ten organ lub podmiot odpis lub wyciąg z dokumentu. Sąd zażąda wydania odpisu lub wyciągu, jeżeli strona sama nie może go uzyskać.*

§ 2. Gdy sąd uzna za konieczne przejrzanie oryginału dokumentu, może zarządzić, by go dostarczono na rozprawę, albo przejrzeć go na miejscu przez sędziego wyznaczonego lub przez cały skład sądu.

- OCENA „STANU” DOKUMENTU:

Art. 257 KPC

Sąd *oceni na podstawie okoliczności poszczególnego wypadku, czy i o ile dokument zachowuje moc dowodową pomimo przekreśleń, podskrobań lub innych uszkodzeń.*

■ „INNE DOKUMENTY”

Art. 308 KPC

Dowody z innych dokumentów niż wymienione w art. 243(1), w szczególności zawierających zapis obrazu, dźwięku albo obrazu i dźwięku, sąd przeprowadza, stosując odpowiednio przepisy o dowodzie z oględzin oraz o dowodzie z dokumentów.

ZEZNANIA ŚWIADKÓW

Pozwana wnosi ponadto:

- III. o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka Jana Kowalskiego (wezwanie na adres: ul. Jedynaka 24/3, 20-009 Lublin)

Fakty, które mają zostać wykazane tym dowodem:

ustalenia dokonanych przez pozwaną i ABC sp. z o.o., co do szczegółów odbioru ww. przedmiotów oraz ich przechowywania, niewykonania przez ABC sp. z o.o. postanowień umownych uzgodnionych z pozwaną,

**OGRANICZENIA W MOŻLIWOŚCI
PRZEPROWADZENIA DOWODU Z
ZEZNAŃ ŚWIADKA**

**CAŁKOWITY BRAK
MOŻLIWOŚCI BYCIA
ŚWIADKIEM**

**OGRANICZONA
MOŻLIWOŚĆ W BYCIU
ŚWIADKIEM**

PRAWO ODMOWY ZEZNAŃ

**PRAWO ODMOWY
ODPOWIEDZI NA PYTANIE**

■ KTO NIE MOŻE BYĆ ŚWIADKIEM W POSTĘPOWANIU CYWILNYM:

Art. 259 KPC

Świadcami *nie mogą być*:

- 1) *osoby niezdolne do spostrzegania lub komunikowania swych spostrzeżeń;*
- 2) *wojskowi i urzędnicy niezwolnieni od zachowania w tajemnicy informacji niejawnych o klauzuli "zastrzeżone" lub "poufne" oraz osoby zobowiązane do zachowania tajemnicy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli ich zeznanie miałoby być połączone z jej naruszeniem;*
- 3) *przedstawiciele ustawowi stron oraz osoby, które mogą być przesłuchane w charakterze strony jako organy osoby prawnej lub innej organizacji mającej zdolność sądową;*
- 4) *współuczestnicy jednolici.*

■ KTO MA OGRANICZONĄ MOŻLIWOŚĆ SKŁADANIA ZEZNAŃ:

Art. 259(1)KPC

Mediator nie może być świadkiem **co do faktów**, o których dowiedział się w związku z prowadzeniem mediacji, chyba że strony zwolnią go z obowiązku zachowania tajemnicy mediacji.

Art. 260 KPC

Współuczestnik sporu, niebędący współuczestnikiem jednolitym, może być świadkiem co do faktów dotyczących **wyłącznie innego współuczestnika**.

■ PRAWO ODMOWY ZEZNAŃ:

Art. 261 KPC

§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka,

➤ ZASADA

z wyjątkiem:

- (1) małżonków stron,*
- (2) ich wstępnych,*
- (3) zstępnych i*
- (4) rodzeństwa oraz*
- (5) powinowatych w tej samej linii lub stopniu,*
- (6) jak również osób pozostających ze stronami w stosunku przysposobienia.*

*Prawo odmowy zeznań **trwa po ustaniu** małżeństwa lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia.*

*Jednakże odmowa zeznań **nie jest dopuszczalna** w sprawach o prawa stanu, **z wyjątkiem** spraw o rozwód.*

■ PRAWO ODMOWY ODPOWIEDZI NA PYTANIA

§ 2. Świadek może odmówić odpowiedzi na zadane mu pytanie, jeżeli:

- (1) zeznanie mogłoby narazić jego lub jego bliskich, wymienionych w paragrafie poprzedzającym, na odpowiedzialność karną, hańbę lub dotkliwą i bezpośrednią szkodę majątkową albo*
- (2) jeżeli zeznanie miałoby być połączone z pogwałceniem istotnej tajemnicy zawodowej.*
- (3) Duchowny **może odmówić zeznań** co do faktów powierzonych mu na spowiedzi.*

■ NIEUZASADNIONA ODMOWA ZEZNAŃ:

Art. 276 KPC + Art. 276(1) KPC

§ 1. Za nieuzasadnioną odmowę zeznań lub przyrzeczenia sąd, po wysłuchaniu obecnych stron co do zasadności odmowy, (1) **skaże świadka na grzywnę**.

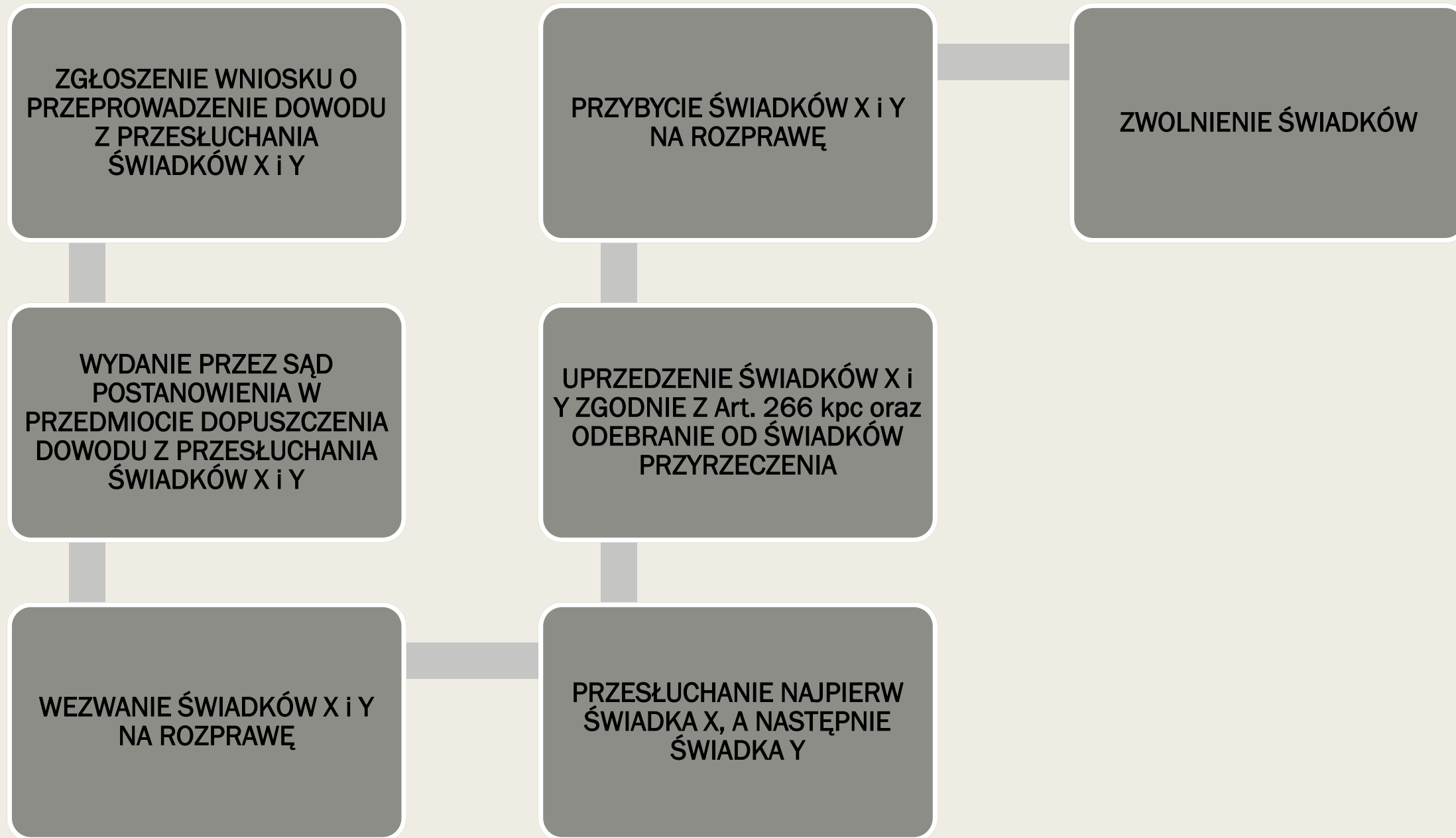
§ 2. Niezależnie od powyższej grzywny sąd może nakazać (2) **aresztowanie** świadka na czas nieprzekraczający tygodnia. Sąd uchyli areszt, jeżeli świadek złoży zeznanie lub przyrzeczenie albo jeżeli sprawę ukończono w instancji, w której dowód z tego świadka został dopuszczony.

DOWÓD Z ZEZNAŃ ŚWIADKÓW;

- Komplet przepisów sztywno regulujących ograniczenie w przeprowadzeniu tego dowodu;

NIEUZASADNIONA ODMOWA ZEZNAŃ

- Odmowa, która „nie mieści” się w komplecie przepisów regulujących ograniczenie w przeprowadzeniu dowodu z zeznań świadka;



■ WEZWANIE ŚWIADKA NA ROZPRAWĘ:

Art. 262 KPC

Sąd, wzywając świadka, wymieni w wezwaniu:

- (1) imię, nazwisko i zamieszkanie wezwanego,*
- (2) miejsce i czas przesłuchania, nazwiska stron i przedmiot sprawy oraz*
- (3) zwięzłą osnovę przepisów o karach za pogwałcenie obowiązków świadka,*
- (4) a ponadto o zwrocie wydatków koniecznych, związanych ze stawiennictwem do sądu, oraz o wynagrodzeniu za utratę zarobku.*

```
graph LR; A["A. POUCZENIE  
O ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ  
ŚWIADKA"] --> B["B. ODEBRANIE PRZYRZECZENIA  
OD ŚWIADKA"]; B --> C["C. PRZESŁUCHANIE ŚWIADKA"]
```

**A. POUCZENIE
O ODPOWIEDZIALNOŚCI KARNEJ
ŚWIADKA**

**B. ODEBRANIE PRZYRZECZENIA
OD ŚWIADKA**

C. PRZESŁUCHANIE ŚWIADKA

A. POUCZENIE ŚWIADKA:

Art. 266 KPC

§ 1. Przed przesłuchaniem świadka uprzedza się go o:

(1) prawie odmowy zeznań i

(2) odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań.



Art. 233 KK

§ 1. Kto, składając zeznanie mające służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub w innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.

§ 1a. Jeżeli sprawca czynu określonego w § 1 zeznaje nieprawdę lub zataja prawdę z obawy przed odpowiedzialnością karną grożącą jemu samemu lub jego najbliższemu, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Warunkiem odpowiedzialności jest, aby przyjmujący zeznanie, działając w zakresie swoich uprawnień, uprzedził zeznającego o odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznanie lub odebrał od niego przyrzeczenie.

B. PRYZRZECZENIE SKŁADANE PRZEZ ŚWIADKA:

Art. 266 KPC

§ 3. Jeżeli świadek ma składać zeznania, przewodniczący odbiera od niego przyrzeczenie, po pouczeniu go o znaczeniu tego aktu.

Art 268 KPC

Brzmienie przyrzeczenia jest następujące: "Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że będę mówił szczerą prawdę, niczego nie ukrywając z tego, co mi jest wiadome".

Art. 269 KPC

§ 1. Świadek składa przyrzeczenie, powtarzając za sędzią lub odczytując na głos tekst przyrzeczenia, przy czym wszyscy - z wyjątkiem sędziów - stoją.

§ 2. Niemi i głusi składają przyrzeczenie przez podpisanie jego tekstu lub przy pomocy biegłego.

❖ ZWOLNIENIE OD SKŁADANIA PRZYRZECZENIA:

Art. 267 KPC

Nie składają przyrzeczenia:

(1) świadkowie małoletni, którzy nie ukończyli lat siedemnastu, oraz

(2) osoby skazane wyrokiem prawomocnym za fałszywe zeznania.

➤ ZASADA, JEŚLI CHODZI O ZWOLNIENIE OD SKŁADANIA PRZYRZECZENIA

Inni świadkowie mogą być **za zgodą stron** zwolnieni przez sąd od złożenia przyrzeczenia.

➤ ZA ZGODĄ STRON, OD SKŁADANIA PRZYRZECZENIA MOŻE BYĆ `

C. PRZESŁUCHANIE ŚWIADKA

Art. 266 KPC

§ 2. Przesłuchanie rozpoczyna się od:

(1) zadania świadkowi pytań dotyczących jego osoby oraz

➤ *Np. wiek, wykonywany zawód;*

(2) stosunku do stron.

➤ *Czy świadek jest z którąś ze stron spokrewniony/spowinowacony;*

❖ KOLEJNOŚĆ PRZESŁUCHIWANIA:

Art. 264 KPC

*Kolejność przesłuchania świadków oznacza **przewodniczący**.*

*Świadkowie, którzy **nie złożyli jeszcze zeznań, nie mogą być obecni** przy przesłuchaniu innych świadków.*

❖ SPOSÓB ZEZNAWANIA:

Art. 271 KPC

§ 1. Świadek składa zeznanie ustnie, zaczynając od odpowiedzi na pytania przewodniczącego,

(3) co i z jakiego źródła wiadomo mu w sprawie,

po czym sędziowie i strony mogą w tymże przedmiocie zadawać mu pytania.

§ 2. Niemi i głusi składają zeznania na piśmie lub przy pomocy biegłego.

❖ PROTOKÓŁ

Art. 273 KPC

§ 1. Zeznanie świadka, po zapisaniu do protokołu, sporządzonego zgodnie z art. 157 § 1(1), będzie mu odczytane i stosownie do okoliczności na podstawie jego uwag uzupełnione i sprostowane.

*§ 2. Świadek może oddalić się z sądu **nie wcześniej niż** po uzyskaniu na to zezwolenia przewodniczącego.*

■ MODYFIKACJE CO DO PRZESŁUCHANIA:

A. KONFRONTACJA ŚWIADKA:

Art. 272 KPC

Świadkowie, których zeznania przeczą sobie wzajemnie, mogą być konfrontowani.

KPC nie wyłącza możliwości konfrontowania świadków ze stronami. Wprawdzie w myśl art. 272 KPC tylko świadkowie mogą być konfrontowani, jednakże do przesłuchania stron stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące świadków, z wyjątkiem przepisów o środkach przymusowych (art. 304 KPC). Skoro zatem można konfrontować świadków, można również konfrontować świadków ze stronami.

Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 26 lutego 1970 r., II CR 10/70

■ MODYFIKACJE CO DO PRZESŁUCHANIA:

B. PRZESŁUCHANIE W OBECNOSCI BIEGŁEGO

Art. 272(1) KPC

Jeżeli sąd poweźmie wątpliwość co do zdolności spostrzegania lub komunikowania spostrzeżeń przez świadka, może zarządzić przesłuchanie go z udziałem biegłego lekarza lub psychologa, a świadek nie może się temu sprzeciwić.

■ NIESTAWIENNICTWO ŚWIADKA:

USPRAWIEDLIWIONE	NIEUSPRAWIEDLIWONE
Np. - Choroba; - Pobyt w szpitalu; - Pobyt za granicą; - Pobyt w sanatorium;	Art. 274 KPC § 1. Za nieusprawiedliwione niestawiennictwo sąd: (1) skazuje świadka na grzywnę, (2) po czym wezwie go powtórnie, (3) a w razie ponownego niestawiennictwa skazuje go na ponowną grzywnę i może zarządzić jego przymusowe sprowadzenie. § 2. Przepis paragrafu poprzedzającego stosuje się odpowiednio do świadka, który oddalił się bez zezwolenia przewodniczącego. Art. 275 KPC Świadek w ciągu tygodnia od daty doręczenia mu postanowienia skazującego go na grzywnę lub na pierwszym posiedzeniu, na które zostanie wezwany, <u>może usprawiedliwić swe niestawiennictwo.</u> W razie usprawiedliwienia niestawiennictwa sąd zwolni świadka od grzywny i od przymusowego sprowadzenia. Postanowienia sądu mogą zapaść na posiedzeniu niejawnym.

■ ZWROT WYDATKÓW:

Art. 277 KPC

Świadek ma prawo żądać:

- (1) zwrotu wydatków koniecznych, związanych ze stawiennictwem do sądu, a ponadto*
- (2) wynagrodzenia za utratę zarobku.*
- (3) Przewodniczący może przyznać świadkowi zaliczkę na koszty podróży i na utrzymanie w miejscu przesłuchania.*

OPINIA BIEGŁYCH

Art. 278 KPC

§ 1. W wypadkach wymagających **wiadomości specjalnych** sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii.

§ 2. Sąd orzekający może pozostawić prawo wyboru biegłego sędziemu wyznaczonemu lub sądowi wezwanemu.

§ 3. Sąd oznaczy, czy opinia ma być przedstawiona ustnie, czy na piśmie.

Art. 278(1) KPC

Sąd może dopuścić dowód z opinii sporządzonej na zlecenie organu władzy publicznej w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawę.

BIEGŁY

OPINIA

A. STAŁY BIEGŁY SĄDOWY

B. BIEGŁY AD HOC

OPINIA INSTYTUTU

Art. 290 KPC

§ 1. Sąd może zażądać opinii odpowiedniego instytutu naukowego lub naukowo-badawczego. Sąd może zażądać od instytutu dodatkowych wyjaśnień bądź pisemnych, bądź ustnych przez wyznaczoną do tego osobę, może też zarządzić złożenie dodatkowej opinii przez ten sam lub inny instytut.

§ 2. W opinii instytutu należy wskazać osoby, które przeprowadziły badanie i wydały opinię.

OPINIA ZESPOŁU SĄDOWYCH SPECJALISTÓW

Art. 290(1) KPC

W sprawach rodzinnych i opiekuńczych sąd może zażądać opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów. Do opinii zespołu stosuje się odpowiednio przepisy o opinii instytutu naukowego lub naukowo-badawczego.

■ WYZNACZENIE BIEGŁEGO I:

WYKONANIE OPINII

NIEWYKONANIE OPINII

Art. 280 KPC

Osoba wyznaczona na biegłego może **nie przyjąć** włożonego na nią obowiązku z przyczyn:

(1) jakie uprawniają świadka do odmowy zeznań, a ponadto

(2) z powodu przeszkody, która uniemożliwia jej wydanie opinii.

Art. 281 KPC

§ 1. Aż do ukończenia czynności biegłego strona może żądać jego wyłączenia z przyczyn, z jakich można żądać wyłączenia sędziego. Gdy strona zgłasza wniosek o wyłączenie biegłego po rozpoczęciu przez niego czynności, obowiązana jest uprawdopodobnić, że przyczyna wyłączenia powstała później lub że przedtem nie była jej znana.

■ PRYZRZECZENIE BIEGŁEGO:

Art. 282 KPC

§ 1. Biegły składa **przed rozpoczęciem czynności** przyrzeczenie w następującym brzmieniu:

"Świadomy znaczenia mych słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki biegłego wykonam z całą sumiennością i bezstronnością".

§ 1(1). Biegły, któremu zlecono sporządzenie opinii na piśmie, może złożyć przyrzeczenie przez podpisanie tekstu przyrzeczenia, który załącza do opinii.

§ 1(2). Od biegłego wpisanego na listę biegłych sądowych nie odbiera się przyrzeczenia. Biegły taki powołuje się na przyrzeczenie złożone przy ustanowieniu go w tym charakterze.

§ 2. Poza tym do przyrzeczenia biegłych stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące przyrzeczenia świadków.

■ NA JAKIEJ PODSTAWIE ZOSTAJE SPORZĄDZONA OPINIA BIEGŁEGO?

Art. 284 KPC

Sąd może zarządzić przedstawienie biegłemu:

- *w niezbędnym zakresie akt sprawy lub*
- *przedmiotu oględzin oraz*
- *zarządzić, by był obecny lub brał udział w przeprowadzeniu dowodu.*

Samo poczynanie ustaleń faktycznych z zakresu techniki może wymagać dysponowania wiedzą i doświadczeniem w danej dziedzinie, a nawet aparaturą badawczą (wiadomości specjalne). Dokonanie i udokumentowanie potrzebnych spostrzeżeń w toku oględzin z udziałem biegłego może być uzasadnione wówczas, gdy obejrzenie przedmiotu sporu może pozwolić na stwierdzenie także przez Sąd istotnych dla sprawy faktów. W przeciwnym razie sąd powinien powierzyć biegłemu zadanie poczynienia spostrzeżeń faktycznych, jako przesłanki jego opinii. W postanowieniu o dopuszczeniu dowodu z biegłego należy wówczas zarządzić także okazanie biegłemu przedmiotu jego oględzin (art. 284 KPC i § 131 regulaminu czynności sądów) oraz rozstrzygnięcie, czy i o jakich czynnościach biegły powinien zawiadomić strony.

Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna i Administracyjna z dnia 20 czerwca 1984 r., II CR 197/84

■ OPINIA BIEGŁEGO:

Art. 285 KPC

§ 1. Opinia biegłego powinna zawierać uzasadnienie.

§ 2. Biegli mogą złożyć opinię łączną.

§ 3. Jeżeli biegły nie może na razie udzielić wyczerpującej opinii, sąd wyznaczy termin dodatkowy do jej przedstawienia.

■ DODATKOWA OPINIA:

Art. 286 KPC

Sąd może zażądać ustnego wyjaśnienia opinii złożonej na piśmie, może też w razie potrzeby zażądać dodatkowej opinii od tych samych lub innych biegłych.

■ WYNAGRODZENIE BIEGŁEGO:

Art. 288 KPC

§ 1. Biegły ma prawo żądać wynagrodzenia za stawiennictwo w sądzie i wykonaną pracę oraz zwrotu wydatków.

§ 2. Przewodniczący może przyznać biegłemu zaliczkę na poczet wydatków.

§ 3. Jeżeli opinia jest niepełna lub niejasna, o przyznaniu wynagrodzenia i zwrotu wydatków rozstrzyga się po jej uzupełnieniu lub wyjaśnieniu.

Art. 130(4) KPC



§ 1. Strona, która wnosi o podjęcie czynności połączonej z wydatkami, obowiązana jest uiścić zaliczkę na ich pokrycie w wysokości i terminie oznaczonym przez sąd. Jeżeli więcej niż jedna strona wnosi o podjęcie czynności, sąd zobowiązuje każdą stronę, która z czynności wywodzi skutki prawne, do uiszczenia zaliczki w równych częściach lub w innym stosunku według swego uznania.

OGŁĘDZINY

Art. 292 KPC

Sąd może zarządzić oględziny bez udziału lub z udziałem biegłych, a stosownie do okoliczności - również w połączeniu z przesłuchaniem świadków.

Biegły jest w toku oględzin pomocnikiem sędziego przy ustalaniu a także ocenie okoliczności faktycznych wiążących się z przedmiotem opinii. Jego obowiązkiem jest wskazanie na istotne, czy specjalne dla oglądanego przedmiotu cechy a nawet niesienie pomocy w prawidłowym i precyzyjnym sformułowaniu opisu przedmiotu oględzin. Decyzja o udziale biegłego w zasądzonych oględzinach, jak i w kwestii, czy do rozstrzygnięcia sprawy potrzebne są wiadomości specjalne należy do sądu. Tylko w niektórych wypadkach ściśle określonych przeprowadzenie tego dowodu jest obligatoryjne.

Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 17 marca 2006 r., I CSK 101/05

■ RODZAJE OGŁĘDZIN:

OGŁĘDZINY PRZEDMIOTU	OGŁĘDZINY OSOBY
<i>Art. 293 KPC</i> <i>Przepisy o obowiązku przedstawienia dokumentu stosuje się odpowiednio do przedstawienia przedmiotu oględzin.</i> <i>Jeżeli rodzaj przedmiotu na to pozwala i nie jest to połączone ze znacznymi kosztami, należy przedmiot oględzin dostarczyć do sądu.</i>	<i>Art. 298 KPC</i> <i>Oględziny osoby mogą odbyć się tylko za jej zgodą.</i>
<i>Art. 294 KPC</i> <i>Jeżeli przedmiot oględzin jest w posiadaniu osoby trzeciej, a oględziny mają być dokonane w miejscu, gdzie przedmiot znajduje się, osoba ta powinna być wezwana na termin oględzin i obowiązana jest ułatwić dostęp do przedmiotu.</i>	

■ ZANIECHANIE OGŁĘDZIN:

Art. 295 KPC

§ 1. Osoba trzecia w ciągu dni trzech od doręczenia jej wezwania może **z ważnych przyczyn** żądać od sądu wzywającego zaniechania oględzin.

§ 2. Przed rozpoznaniem żądania osoby trzeciej sąd **nie przystąpi do oględzin**.

Art. 296 KPC

Osobę trzecią, która bez uzasadnionych przyczyn nie zastosowała się do zarządzeń w przedmiocie oględzin, sąd skáže na grzywnę.

**ZASADĄ JEST
PRZEPROWADZENIE
OGŁĘDZIN**

- Art. 292 w zw. z art.
294 KPC

**NIEUZASADNIONE
UTRUDNIENIE
PRZEPROWADZENIE
OGŁĘDZIN**

Art. 297 KPC

Osoba trzecia wezwana na termin oględzin ma prawo żądać zwrotu wydatków koniecznych, związanych ze stawiennictwem do sądu, oraz wynagrodzenia za utratę zarobku na równi ze świadkiem, a ponadto zwrotu wydatków połączonych z dostarczeniem przedmiotu oględzin.

PRZESŁUCHANIE STRON

Art. 299 KPC

Jeżeli:

(1) *po wyczerpaniu środków dowodowych* lub

(2) *w ich braku*

pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron.

- IV. o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania stron w trybie art. 299 KPC (przy czym ze strony pozwanej wskazuję Mariana Nowaka pełniącego funkcję Prezesa Zarządu)

Fakty, które mają zostać wykazane tym dowodem:

współpracy pozwanej z ABC sp. z o.o., braku wypełnienia przez ABC sp. z o.o. podstawowych założeń zamówionej usługi, nierealizowania przez ABC sp. z o.o. umów zawieranych z kontrahentami,

WYSŁUCHANIE INFORMACYJNE STRON	PRZESŁUCHANIE STRON
- NA POCZĄTKU POSTĘPOWANIA	- NA KOŃCU POSTĘPOWANIA
- NIE JEST TO ŚRODEK DOWODOWY - STANOWISKO STRONY	- ŚRODEK DOWODOWY W POSTĘPOWANIU DOWODOWYM - MOŻE TO BYĆ POPRZECZ POTWIERDZENIE TREŚCI WYJAŚNIEŃ INFORMACYJNYM
<i>Art. 212 KPC</i> <i>§ 1. Sąd na rozprawie przez zadawanie pytań stronom dąży do tego, aby strony przytoczyły lub uzupełniły twierdzenia lub dowody na ich poparcie oraz udzieliły wyjaśnień koniecznych dla zgodnego z prawdą ustalenia podstawy faktycznej dochodzonych przez nie praw lub roszczeń. W ten sam sposób sąd dąży do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, które są sporne.</i>	<i>Art. 299 KPC</i> <i>Jeżeli po wyczerpaniu środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, sąd dla wyjaśnienia tych faktów może dopuścić dowód z przesłuchania stron.</i>

■ PRZESŁUCHANIE STRONY BĘDĄCEJ:

OF	- OSOBIŚCIE
OP	Art. 300 KPC § 1. Za osobę prawną sąd przesłuchuje osoby wchodzące w skład organu uprawnionego do jej reprezentowania, przy czym sąd decyduje, czy przesłuchać wszystkie te osoby, czy też tylko niektóre z nich. § 2. Za Skarb Państwa sąd może przesłuchać w charakterze strony osoby powołane do reprezentowania państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub inne wskazane osoby.
„BENEFICJENT POWÓDZTWA”	Art. 301 KPC Jeżeli powództwo jest wytoczone przez: (1) prokuratora lub (2) organizację pozarządową na rzecz oznaczonej osoby, przesłuchuje się w charakterze strony powodowej tę osobę, choćby nie przystąpiła ona do sprawy.

■ PRZESŁUCHANIE TYLKO JEDNEJ STRONY:



Art. 302 KPC

§ 1. (1) Gdy z przyczyn natury faktycznej lub prawnej przesłuchać można co do okoliczności spornych **jedną tylko stronę**, sąd oceni, czy mimo to należy przesłuchać tę stronę, czy też dowód ten pominąć w zupełności. Sąd postąpi tak samo, gdy druga strona lub niektórzy ze współuczestników (2) nie stawili się na przesłuchanie stron lub (3) odmówili zeznań.

§ 2. W sprawach osób znajdujących się pod władzą rodzicielską, opieką lub kuratelą od uznania sądu zależy przesłuchanie bądź samej strony, bądź jej przedstawiciela ustawowego, bądź też obojga.

■ PRZESŁUCHANIE MAŁOLETNIEGO:

Art. 216(1) KPC

§ 1. Sąd w sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka wysłucha je, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala. Wysłuchanie odbywa się poza salą posiedzeń sądowych.

§ 2. Sąd stosownie do okoliczności, rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości dziecka uwzględni jego zdanie i rozsądne życzenia.

■ PRZESŁUCHANIE ŚWIADKA, KTÓRY STAŁ SIĘ STRONĄ:

O tym, czy określona osoba może być przesłuchana jako świadek lub strona decyduje aktualny jej status. Przesłuchanie jej więc jako świadka w czasie, kiedy nie miała określonego w art. 259 pkt 3 KPC statusu, nie stoi na przeszkodzie przesłuchaniu jej jako strony po uzyskaniu tego statusu.

Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 30 stycznia 2004 r., I CK 129/03

■ PRZEBIEG PRZESŁUCHANIA STRON:

Art. 303 KPC

- 1. Sąd przesłucha najpierw strony bez odbierania przyrzeczenia.*
- 2. Jeżeli przesłuchanie to nie wyświetli dostatecznie faktów, sąd może przesłuchać według swego wyboru jedną ze stron ponownie, po uprzednim odebraniu od niej przyrzeczenia. Przesłuchanie jednej ze stron co do pewnego faktu z odebraniem od niej przyrzeczenia nie wyłącza takiego przesłuchania drugiej strony co do innego faktu.*

Art. 304 KPC

Przed przystąpieniem do przesłuchania sąd uprzedza strony, że obowiązane są zeznawać prawdę i że stosownie do okoliczności mogą być przesłuchane ponownie po odebraniu od nich przyrzeczenia.

Przed odebraniem przyrzeczenia sąd uprzedza stronę o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywych zeznań. Poza tym do przesłuchania stron i składania przyrzeczenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące świadków, z wyjątkiem przepisów o środkach przymusowych.

INNE ŚRODKI DOWODOWE

Art. 305 KPC

Sąd może dopuścić dowód z grupowego badania krwi.

Art. 306 KPC

Pobranie krwi w celu jej badania może nastąpić tylko za zgodą osoby, której krew ma być pobrana, a jeżeli osoba ta nie ukończyła trzynastu lat lub jest ubezwłasnowolniona całkowicie - za zgodą jej przedstawiciela ustawowego.

■ PRZEBIEG BADANIA:

Art. 307 KPC

§ 1. W celu przeprowadzenia dowodu z grupowego badania krwi sąd zwraca się do biegłego o pobranie krwi, zbadanie jej i złożenie sprawozdania o wynikach badania łącznie z końcową opinią.

§ 2. Sprawozdanie z grupowego badania krwi powinno zawierać stwierdzenie, czy sprawdzono należycie tożsamość osób, których krew pobrano, oraz wskazanie sposobu przeprowadzenia badania. Sprawozdanie powinno być podpisane przez osobę, która przeprowadziła badanie, a jeżeli krew została pobrana przez inną osobę, pobranie krwi powinno być stwierdzone jej podpisem.

§ 3. Pobranie krwi i przesłanie jej do instytutu, o jakim mowa w art. 290, można zlecić biegłemu miejsca zamieszkania stron lub siedziby sądu.

■ INNE ŚRODKI:

Art. 309 KPC

Sposób przeprowadzenia dowodu innymi środkami dowodowymi niż wymienione w artykułach poprzedzających określi sąd zgodnie z ich charakterem, stosując odpowiednio przepisy o dowodach.

Otóż jest bezsporne, że w świetle art. 308 § 1 KPC sąd może dopuścić dowód m.in. z taśmy dźwiękowej, przy czym art. 308 § 2 KPC normuje sposób przeprowadzenia tego dowodu. Wyróżnia się tu dwie płaszczyzny sposobu przeprowadzenia tego dowodu: pierwsza - poprzez stosowanie odpowiednio przepisów o dowodzie z oględzin - ma na celu ustalenie autentyczności (stanu taśmy); druga - poprzez odpowiednie stosowanie przepisów z dokumentów, ma na celu ustalenie jej treści.

Wyrok Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 12 stycznia 1999 r., I CKN 961/97

A thick black L-shaped frame is positioned on the left and bottom edges of the slide, framing the central text.

ZABEZPIECZENIE DOWODÓW

■ MOŻLIWOŚĆ ZABEZPIECZENIA DOWODÓW:

Art. 310 KPC

*Przed wszczęciem postępowania **na wniosek**, a w toku postępowania również **z urzędu**, można zabezpieczyć dowód, gdy*

(1) zachodzi obawa, że jego przeprowadzenie stanie się niewykonalne lub zbyt utrudnione, albo

(2) gdy z innych przyczyn zachodzi potrzeba stwierdzenia istniejącego stanu rzeczy.

PRZED WSZCZĘCIEM POSTĘPOWANIA	W TOKU POSTĘPOWANIA
- NA WNIOSEK	- NA WNIOSEK - Z URZĘDU

PRZED WSZCZĘCIEM POSTĘPOWANIA	W TOKU POSTĘPOWANIA
- NA WNIOSEK	- NA WNIOSEK - Z URZĘDU

Art. 311 KPC

Wniosek o zabezpieczenie dowodu składa się w:

(1) sądzie właściwym do rozpoznania sprawy,

(2) a w wypadkach niecierpiących zwłoki lub gdy postępowanie nie zostało jeszcze wszczęte,

w sądzie rejonowym, w którego okręgu dowód ma być przeprowadzony.

■ WNIOSEK O ZABEZPIECZENIE DOWODU:

Art. 312 KPC

Wniosek powinien zawierać:

- 1) oznaczenie wnioskodawcy i przeciwnika oraz innych osób zainteresowanych, jeżeli są znane;*
- 2) wskazanie faktów oraz dowodów;*
- 3) przyczyny uzasadniające potrzebę zabezpieczenia dowodu.*

Art. 313 KPC

Zabezpieczenie dowodu może być dopuszczone bez wezwania przeciwnika:

- (1) tylko w wypadkach niecierpiących zwłoki albo*
- (2) gdy przeciwnik nie może być wskazany lub gdy miejsce jego pobytu nie jest znane.*

Art. 314 KPC

Sąd wzywa zainteresowanych na termin wyznaczony do przeprowadzenia dowodu; jednakże w wypadkach niecierpiących zwłoki przeprowadzenie dowodu może być rozpoczęte nawet przed doręczeniem wezwania przeciwnikowi.

Art. 315 KPC

§ 1. Strony mają prawo wskazywać przed sądem orzekającym uchybienia popełnione przy zabezpieczeniu dowodu.